

Statenvoorstel 61/10 A

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 12 november 2010

Statencommissie : Commissie Bestuur en Middelen, 22 oktober 2010

Onderwerp

Agenda van Brabant: Kadervoorstel eerste tranche investeringsstrategie

's-Hertogenbosch

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

In de *Agenda van Brabant; traditie en technologie*, heeft de provincie de lijnen uitgezet voor de toekomst van 'ons Brabant'. De ambitie is om in een sterk veranderende wereld tot de top van de kennis- en innovatieregio's te (blijven) behoren. Voor een duurzame regionale ontwikkeling en welvaart en welzijn voor onze Brabanders is de inzet op kennis en innovatie cruciaal. Kennis en innovatie zijn belangrijk voor toekomstige economische kansen, ook in de sectoren die binnen onze provincie een sterke uitgangspositie hebben. Voor een dergelijke strategie zijn investeringen nodig, niet alleen in kennis en innovatie zelf, maar ook in een hoogwaardig vestigings- en leefklimaat.

Onder de noemer 'Agenda van Brabant' heeft de provincie een helder profiel en een eigentijds takenpakket geformuleerd. De provincie focust zich op de domeinen ruimte en economie. Een beweging die aansluit bij het nieuwe regeerakkoord van het Rijk en het IPO-profiel Provincies. De Agenda van Brabant is enerzijds het handvat geweest voor de noodzakelijke structurele bezuinigingen, anderzijds is het ook uitgangspunt voor een aantal eenmalige investeringen in de toekomst van Brabant die we kunnen financieren uit de verkoop van de aandelen in Essent.

Met de verkoop van de aandelen Essent is een substantieel bedrag vrijgekomen. Een deel daarvan moeten we reserveren om de jaarlijkse dividenduitkering die wegvalt te compenseren. Het resterende deel willen we aanwenden voor investeringen in de toekomst van Brabant. Deze middelen, die zijn opgebracht door de Brabanders, willen wij ten bate van Brabant en de Brabanders aanwenden. Wij willen investeringen doen die voor de toekomst van Brabant van belang zijn. We beogen daarmee een structurele versterking van de voorwaarden die belangrijk zijn voor de kwaliteit van onze provincie, het

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Directie

Projectteam Agenda van Brabant

Bijlage(n)

6 factsheets

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

vestigingsklimaat, innoverend vermogen en het leefklimaat. Op basis van de richtingen die uw Staten hebben aangegeven tijdens uw vergadering d.d. 11 juni jl. en tijdens de opiniërende Statendag d.d. 17 september jl. hebben wij de investeringsstrategie nader uitgewerkt.

De investeringsstrategie vindt zijn grondslag in de Agenda van Brabant. Die agenda bevat onze toekomstvisie en geeft aan wat wij moeten doen om die te realiseren. De investeringsstrategie 'Brabant investeert in de toekomst' maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. Doel van de investeringsstrategie is om te komen tot structuurversterking op een aantal onderscheidende onderdelen van de Brabantse kennis- en innovatieregio. We zullen daarbij zorgvuldig moeten kiezen. De kwaliteit en toegevoegde waarde van de provinciale investeringen zijn van groot belang. Daarom hebben we actief gebruik gemaakt van (reeds opgedane) ervaringen en 'lessons learned' van investeringsstrategieën in Brabant en elders.

Voor de investeringsstrategie is een afsprakenkader uitgewerkt, waarin we een aantal ijkpunten hebben opgenomen om de concrete voorstellen te kunnen beoordelen. Het gaat bijvoorbeeld om majeure investeringen zodat de middelen niet versnipperd worden ingezet. Het gaat ook om extra impulsen, om echte investeringen, niet om uitgaven die het reguliere beleid "vervangen".

Naast de ijkpunten zijn er de zogenaamde domeinen die uw Staten hebben vastgesteld: dat zijn de velden waarin wij effect willen sorteren. Die domeinen vinden hun bron in de analyses die aan de Agenda van Brabant ten grondslag liggen: welke effecten dragen bij aan ons hoofddoel om tot de beste kennis- en innovatieregio's te behoren. De investeringen zijn een middel, en geen doel op zich. Een voorstel is sterker naarmate het op meer velden tot effecten kan leiden.

Een dergelijke investeringsstrategie vraagt om samenwerking, om vernieuwende samenwerkingsarrangementen en uitvoeringsconstructies. Wij willen nadrukkelijk onze partners betrekken bij de (verdere) ontwikkeling en uitvoering van de investeringsstrategie.

Wij gaan uit van de ('zekere') inkomsten uit de verkoop van de aandelen Essent. Dit betekent dat we vooralsnog uitgaan van een bedrag van circa € 800 miljoen voor de investeringsstrategie. Wij stellen voor om € 300 miljoen voor een eerste tranche investeringen beschikbaar te stellen. De eerste tranche is nader uitgewerkt in verschillende investeringsvoorstellen. Een eerste aanzet hiervoor vindt u in dit Statenvoorstel.

Voor het investeringsdomein 'De bereikbare regio' gaan we uit van een investeringsvolume van maximaal € 750 miljoen. Tot dat bedrag bereikt is, zal

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

vanaf 2012 € 50 miljoen op jaarbasis worden gereserveerd in een gecombineerd spaar- en financieringsfonds (Mobiliteitsfonds).

De investeringsvoorstellen zullen nader uitgewerkt worden en in separate Statenvoorstellen aan uw Staten ter besluitvorming worden voorgelegd. In deze voorstellen worden de beoogde maatschappelijke effecten, de uitvoeringsopties, de vormen van samenwerking met anderen en de financiële consequenties uitgewerkt. Wij geven tevens aan hoe de voorstellen scoren op de ijkpunten. We beperken ons tot een eerste tranche, en laten besluitvorming over verdere tranches aan het volgende bestuur.

In de Agenda van Brabant, *Brabant investeert in de toekomst*, zijn vijf investeringsdomeinen benoemd. In uw Statendag van 17 september jl. is aangegeven dat de vijf domeinen richting geven aan de effecten die we willen bereiken met de Agenda van Brabant. Het in het kader van de Telos-driehoek nagestreefde evenwicht tussen *people*, *planet* en *profit* is hier te herkennen. Ons streven is voorstellen uit te werken die effect sorteren in meerdere domeinen.

De investeringsdomeinen zijn:

- Kennis: duurzame innovatie en slimme ambachtelijkheid;
- Leefklimaat: topvoorzieningen;
- De bereikbare regio;
- Brabants mozaïek;
- Natuur en landschap.

De besluiten in het kader van de investeringsstrategie zullen hun plek krijgen in een nieuw begrotingsprogramma 11, waarvoor een aparte begrotingswijziging wordt voorbereid.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Inleiding

De investeringsstrategie is onderdeel van de ‘Agenda van Brabant’, die u op 11 juni jl. heeft vastgesteld. Onder de noemer ‘Agenda van Brabant’ hebben wij voorstellen gedaan om te komen tot een provincie met een helder profiel en een eigentijds takenpakket. Een nieuw, scherper profiel ontstaat alleen als helder is waar de provincie voor staat, welke rol ze vervult (zowel binnen Noord-Brabant, als daarbuiten) en met welke agenda ze zich profileert. Dit heeft geleid tot een focus op kerntaken en rollen.

De Agenda van Brabant is enerzijds het handvat geweest voor de noodzakelijke structurele bezuinigingen, anderzijds is het ook uitgangspunt voor de eerder aangekondigde investeringen. De investeringen dienen bij te dragen aan de doelstellingen en ambitie van de Agenda van Brabant en aan te sluiten bij het nieuwe profiel van de provincie. Onze visie op de besteding van de investeringsmiddelen hebben wij uiteen gezet in de investeringsstrategie “Brabant investeert in de toekomst” die onderdeel uitmaakt van de Agenda van Brabant. Het unieke karakter van de ontstane financiële ruimte, onderstreept het belang dat PS en GS er samen voor staan om op een goede wijze uitvoering te geven aan de investeringsstrategie. Daarbij past een werkbaar afsprakenkader, dat toekomstbestendig is en recht doet aan de te bereiken ambitie en doelstellingen.

Met de vaststelling van de Agenda van Brabant (Statenvoorstel 29/10) d.d. 11 juni jl. is door uw Staten uitgesproken dat u nadrukkelijk betrokken wilt zijn bij de uitwerking van de investeringsstrategie. Tijdens de Statendag d.d. 17 september jl. hebben wij in opiniërende en verkennende zin met elkaar van gedachten gewisseld over de investeringsstrategie, in het bijzonder de kaders en ijkpunten en de mogelijkheden voor een eerste tranche investeringspakket. Aan de hand van deze bespreking hebben wij de investeringsstrategie uitgewerkt.

Wij leggen u met dit kadervoorstel een besluit voor over het afsprakenkader van de investeringsstrategie. Daarnaast vragen wij uw instemming om in deze bestuursperiode te werken aan voorstellen voor een eerste tranche investeringen (van maximaal € 300 miljoen) en vragen wij uw instemming voor de aangegeven invulling op hoofdlijnen.

Na uw instemming zullen de in dit voorstel op hoofdlijnen geschetste investeringsvoorstellen nader worden uitgewerkt en – voorzien van een financiële paragraaf – in separate Statenvoorstellen aan uw Staten worden voorgelegd. Hiermee vindt dus per investeringsvoorstel besluitvorming plaats door uw Staten over de financiële middelen en nadere invulling van de voorstellen.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

In paragraaf 2 geven we de algemene aanpak voor de investeringsstrategie weer. Het afsprakenkader dat door middel van een aantal ijkpunten het bijzondere karakter van de investeringsstrategie moet borgen, komt aan de orde in paragraaf 3. In paragraaf 4 vindt u een uitwerking van de financiële aspecten van de investeringsstrategie. In paragraaf 5 gaan we in op de communicatie over de investeringsstrategie naar externe partners, waaronder gemeenten en maatschappelijke organisaties. Die communicatie achten wij van groot belang, omdat we ook bij deze investeringsstrategie weer willen inzetten op productieve samenwerking met onze partners in bestuur, economie en samenleving. In paragraaf 6 vindt u op hoofdlijnen een aantal voorstellen die het College wil voorbereiden in het kader van deze eerste tranche. Wij willen die voorstellen de komende periode verder uitwerken zodat ze op 26 november aanstaande door uw commissies kunnen worden behandeld, en op 10 december voor besluitvorming aan uw Staten kunnen worden voorgelegd.

2 Aanpak

Om vanuit de Agenda van Brabant te komen tot een gedragen investeringsstrategie en uw Staten te faciliteren in uw kaderstellende rol, stellen wij een tweeledige procesaanpak voor.

Als eerste stap aan de hand van voorliggend ‘Kadervoorstel eerste tranche’ een rompbesluit waarin enerzijds een voorstel voor de totaalomvang van de investeringstranche is opgenomen en anderzijds een beschrijving op hoofdlijnen van een aantal nu door het College in voorbereiding genomen investeringsvoorstellen.

Als tweede stap worden de investeringsvoorstellen nader uitgewerkt en als separate voorstellen voorgelegd aan uw Staten. In deze uitwerking wordt aangegeven welke financiële investering noodzakelijk is, hoe de voorstellen omgaan met de ‘ijkpunten’ uit het afsprakenkader en op welke wijze maatschappelijke betrokkenheid wordt gerealiseerd (wijze van aanpak en uitvoering).

Met deze werkwijze worden aan de Staten twee beslismomenten geboden en wordt aangesloten bij de reguliere momenten waarop de Staten financiële middelen alloceren. Middels het hier nu voorliggende Statenvoorstel beslissen uw Staten over het afsprakenkader van de investeringsstrategie en de omvang van de eerste tranche investeringen. Aan de hand van de separate Statenvoorstellen die volgen kunnen uw Staten de financiële en inhoudelijke inzet per investeringsvoorstel nader bepalen. Gedeputeerde Staten zullen vervolgens, op basis van uw besluit, de uitwerking van investeringsvoorstellen in concrete projecten voor hun rekening nemen.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

De uitwerking van de investeringsvoorstellen willen wij op 26 november aan de Statencommissies voorleggen en op 10 december aan Provinciale Staten. Wij achten het wenselijk dat uw Staten de mogelijkheid hebben om bij de behandeling van meerdere investeringsvoorstellen aanwezig te zijn. In overleg met de griffie zullen wij met een voorstel komen voor inrichting van deze bijzondere commissievergaderingen. De planning ziet er als volgt uit:

Investeringsvoorstel	Statencommissies	Provinciale Staten
1. Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid	Commissie EMG 26 november 2010	10 december 2010
2. BrabantStad Culturele Hoofdstad: De Kunst van het samenleven	Commissies ZWC en EMG 26 november 2010	10 december 2010
3. Olympisch Plan Brabant: Versterking sportinfrastructuur	Commissies ZWC en EMG 26 november 2010	10 december 2010
4. Grootschalige cultuurhistorische complexen	Commissies RM en ZWC 26 november 2010	10 december 2010
5. Landschappen van Allure	Commissie RM 26 november 2010	10 december 2010

Door in deze eerste tranche alvast te oefenen met verschillende vormen van partnerbetrokkenheid en typen financiële constructies, kunnen we leren over hoe we als provincie het beste kunnen investeren. Hoewel wij besluitvorming over volgende tranche(s) vanzelfsprekend een verantwoordelijkheid van een nieuw bestuur achten, menen wij wel dat het zinvol is de ervaringen uit de eerste tranche in te brengen in de opzet van de tweede tranche. Zo leren we bij elke stap die we gezamenlijk in dit proces nemen.

Belangrijk in het gehele traject is dat we het punt op de horizon vasthouden (ambitie en doelstellingen van de Agenda van Brabant) en gezamenlijk de gemeenschappelijke *common ground* verder ontwikkelen.

3 Afsprakenkader

Onder het motto 'Brabant investeert in de toekomst' willen wij een ambitieus pakket aan investeringsvoorstellen ontwikkelen en uitvoeren. Die voorstellen moeten echte investeringen betreffen, en worden samen met onze bestuurlijke, economische en maatschappelijke partners ontwikkeld en uitgevoerd.

Om de bijzondere status van de investeringsvoorstellen te borgen en te bepalen hoe wij als provincie het beste kunnen investeren, is het belangrijk dat we een afsprakenkader hanteren.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Met het afsprakenkader borduren wij voort op de *Agenda van Brabant, traditie en technologie*. Het afsprakenkader zien wij niet als een strak keurslijf of doel op zichzelf. Bij de investeringsvoorstellen staat wel voorop dat wij een maatschappelijk effect willen bereiken. De aanpak en uitvoering per investeringsvoorstel is daarop afgestemd. Investeringsvoorstellen verschillen daarmee ook in de mate waarin wordt omgegaan met de diverse elementen van het afsprakenkader.

Wij zien het afsprakenkader als een set van ‘ijkpunten’ die behulpzaam zijn het beoogde maatschappelijk effect van de investeringsvoorstellen te maximaliseren. Op grond van deze ‘ijkpunten’ krijgen uw Staten een gedegen inzicht in de investeringsvoorstellen. Ze bieden tevens de grondslag voor de politieke afweging binnen uw Staten.

Op basis van eerder met uw Staten gevoerde discussies over de investeringsstrategie onderscheiden wij 10 ‘ijkpunten’:

1. Met ‘De Agenda van Brabant’ hebben uw Staten vijf investeringsdomeinen vastgesteld. Investeringsdomeinen die allemaal bijdragen aan de ambitie van de Agenda van Brabant om tot de top van (industriële) kennis- en innovatieregio’s te behoren:
 - Kennis: duurzame innovatie en slimme ambachtelijkheid;
 - De bereikbare regio;
 - Leefklimaat: topvoorzieningen;
 - Brabants mozaïek;
 - Natuur en landschap.Investeringsvoorstellen dienen zoveel als mogelijk op meerdere investeringsdomeinen maatschappelijk effect te sorteren;
2. Investeringsvoorstellen zijn aantoonbaar structuurversterkend voor een (of meerdere) onderscheidende kwaliteiten van Brabant. Wij geven met behulp van het investeringsvoorstellen sturing op de ontwikkeling van de omgevingskwaliteit van Noord-Brabant, passend bij het aangescherpte provincieprofiel en onze rol als gebiedsautoriteit op het ruimtelijk-economische, ecologische en/of culturele domein zoals verwoord in de Agenda van Brabant;
3. Investeringsvoorstellen zijn een aanvulling op (en dus niet een vervanging van) het reguliere beleid; het gaat om duurzame lange termijn investeringen die niet in het reguliere beleid zijn voorzien;
4. Daarnaast dient het te gaan om een daadwerkelijke extra investeringsimpuls: de investeringen dienen niet in de plaats te komen van andere middelen (geen tekorten in lopende exploitatie opvullen);
5. Voorstellen die in het kader van deze investeringsstrategie worden uitgewerkt hebben een aantoonbaar multipliereffect, prikkelen tot investeringen van derden en leiden tot maatschappelijke effecten in

tenminste één van de genoemde domeinen. Niet alle investeringen zullen een financieel ‘sneeuwbaaleffect’ teweeg brengen. De multiplier kan variëren al naar gelang het type investering of project. Middelen worden gericht ingezet om condities te scheppen waaronder het - met name voor private partijen - aantrekkelijk is om te participeren. Per investeringsvoorstel worden (maatschappelijke) effecten en *outcome* in beeld gebracht;

6. Voorstellen die in deze investeringsstrategie worden uitgewerkt betreffen niet (eenmalige) consumptieve bestedingen, maar dragen bij aan duurzame investeringen (én investeringsrelaties), met waar mogelijk en/of kansrijk een revolverend karakter. Hieruit volgt dat we in beginsel niet subsidiëren, maar investeren. Bij voorkeur via participatie, zoals bijvoorbeeld revolving funds, garantiefonds, participatiefonds, benefit sharing, Publiek-Private Samenwerking (PPS-constructies), etc;
7. Daar waar economische waarde ontstaat (of wordt toegevoegd) wordt in ieder geval geparticipeerd en niet gesubsidieerd. Elk voorstel gaat gepaard met een ‘exit-strategie’ om provinciaal vermogen weer vrij te krijgen. Duidelijk moet worden wanneer, onder welke omstandigheden en hoe de provincie zich kan terugrekken. De aanpak kan per voorstel variëren, telkens wordt de meest geschikte manier gekozen;
8. Investeringsvoorstellen moeten zijn afgestemd met de gemeentelijke, rijks- of Europese agenda. Een optimale benutting van Europese en rijksmiddelen (beredeneerd vanuit de Brabantse opgaven) is daarbij een belangrijke overweging;
9. Investeringsvoorstellen (kunnen) worden ontwikkeld of uitgevoerd door inzet van ontwikkel- of uitvoeringsvermogen van buiten. Daar waar mogelijk zal gebruik worden gemaakt van calls for proposals, ontwerpwedstrijden en partnerschappen voor de ontwikkeling van investeringsprojecten. Buitenlandse voorbeelden leren dat uitvoering van omvangrijke innovatieprogramma’s veelal gebeurt door zelfstandige organisaties, ontwikkelmaatschappijen of publieke holdings. Het voordeel van op een dergelijke manier op afstand zetten is dat op onderdelen meer professionaliteit en uitvoeringskracht beschikbaar is. De provinciale organisatie kan zich hierdoor richten op regie en monitoren van doelbereik en maatschappelijk effecten.
10. Voorstellen worden in samenhang en als één tranche in een rompbesluit aangeboden aan Provinciale Staten. Een tranche bevat een combinatie van investeringsvoorstellen van majeure projecten. De omvang van een investeringsvoorstel moet substantieel zijn (minimaal circa € 30 miljoen). Provinciale Staten worden via separate uitwerkingen per investeringsvoorstel maximaal in de gelegenheid gesteld hun kaderstellende rol (inhoudelijk en financieel) in te vullen.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Vanwege het specifieke karakter van de verschillende investeringsvoorstellen, zullen wij uw Staten op 26 november aanstaande per investeringsvoorstel aangeven op welke wijze wordt omgegaan met de hier geformuleerde tien 'ijkpunten'.

4 Financiën

Financiering Investeringsstrategie: investeringsportefeuille

Om de circa € 1 miljard die nagestreefd wordt voor de realisatie van de investeringsstrategie op te bouwen, wordt een beleggingsportefeuille ingericht en beheerd. De portefeuille wordt gevoed vanuit de volgende componenten:

- Directe opbrengsten uit de verkoop van de aandelen Essent;
- Rente en aflossingen van aangeschafte obligaties;
- Opbrengsten uit de escrows¹ die voortvloeien uit de verkoop van de aandelen Essent;
- Opbrengst uit het aandeelhouderschap EPZ (EBD)²: verkoop van dit bedrijf of de jaarlijkse dividenden daarop.

De portefeuille wordt niet in stand gehouden, maar dient uitsluitend ter financiering van de investeringsstrategie. De obligaties in deze portefeuille worden niet tussentijds verkocht, maar blijven in de portefeuille tot het einde van de looptijd. De investeringsstrategie wordt nominaal gecompenseerd: er is dus geen correctie voor inflatie. Het deel van de vrijvallende beleggingen dat niet direct nodig is in de investeringsstrategie, wordt herbelegd in de portefeuille. De kredietwaardige beleggingen in deze portefeuille bestaan uitsluitend uit obligaties van Europese staten en financiële instellingen met een AAA-rating en kennen zodoende een laag risicoprofiel.

De uiteindelijke beschikbaarheid van € 1 miljard voor de investeringsstrategie is, ondanks het lage risicoprofiel van de beleggingen, onzeker:

- Zeker zijn de inkomsten van € 490 miljoen, opgebouwd uit € 370 miljoen aan obligatie beleggingen plus het rendement hierop.
- Redelijk zeker zijn de inkomsten van € 160 miljoen, opgebouwd uit de vrijval van de achtergehouden middelen als risicoafdekking (escrow) van € 134 miljoen plus het rendement hierop.
- Onzekere inkomsten van € 350 miljoen uit de verkoop van EPZ (circa € 295 miljoen) en het rendement hierop. Uitgangspunt is EPZ zo snel

¹ Escrows zijn achtergehouden middelen die dienen als risicoafdekking voor eventuele (bijvoorbeeld belastingtechnische of milieugerelateerde) claims. 2015 is het uiterlijke moment waarop eventuele claims ingediend moeten zijn. Hierna vallen de tegoeden definitief vrij.

² Betreft de kerncentrale.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

als mogelijk te verkopen. In de financiële analyse is aangenomen dat 2014 de verkoopdatum is. Het risico van het eventueel niet verkopen van EPZ wordt afgewenteld op de investeringsstrategie.

In deze zaak loopt momenteel een juridische bodemprocedure. Indien de rechter ook in de bodemprocedure tot in laatste instantie de verkoop van EPZ verbiedt, zullen de provincie en de overige voormalige aandeelhouders van Essent die verkoopopbrengst niet ontvangen. Met dit risico dient rekening gehouden te worden. Mocht dit onverhoopt het geval zijn, dan zullen de aandeelhouders alleen kunnen beschikken over de dividendopbrengsten.

Indien we de voorzichtige ramingen van dividendopbrengsten doorrekenen, zal voor de investeringsstrategie – ervan uitgaande dat de andere veronderstellingen gelijk blijven – een bedrag beschikbaar komen van € 800 miljoen.

De investeringsportefeuille in relatie tot de investeringsstrategie

Vanwege het aanwezige risico in de financiering van de investeringsstrategie, gaan wij bij de uitwerking van de investeringsstrategie voorlopig uit van de min of meer ‘zekere’ inkomsten binnen de investeringsportefeuille. Zodoende is het voorstel om voor een eerste tranche investeringen € 300 miljoen beschikbaar te stellen. De investeringsvoorstellen, die worden uitgewerkt voor de eerste tranche, zullen een omvang hebben van minimaal € 30 miljoen en maximaal € 70 miljoen. De besluitvorming over overige tranches valt onder de verantwoordelijkheid van een nieuw bestuur.

Het bestedingsritme van de investeringsvoorstellen zal worden afgestemd op de liquiditeitenplanning van de investeringsstrategie. Er zal nagegaan worden of de periodieke uitgaven die gedaan worden in het kader van de investeringsvoorstellen de periodieke vrijval van middelen in de investeringsportefeuille niet overtreffen.

Mobiliteitsfonds

Het investeringsdomein ‘De bereikbare regio’ maakt onderdeel uit van de investeringsstrategie ‘Brabant investeert in de toekomst’. Uitgegaan wordt van een investeringsvolume van maximaal € 750 miljoen (naast de eerder genoemde € 800 miljoen voor de andere domeinen). De invulling van de € 750 miljoen zal deels bestaan uit provinciale investeringen (die geactiveerd worden) en deels uit investeringsbijdragen aan derden (eenmalige uitgaven). Ten behoeve hiervan zal vanaf 2012 € 50 miljoen op jaarbasis worden gereserveerd in een gecombineerd spaar- en financieringsfonds (Mobiliteitsfonds). Hier is in de voorjaarsnota 2010 alvast rekening mee gehouden in de vorm van een jaarlijkse stelpost van € 50 miljoen.

Verankering investeringsstrategie in P&C-cyclus en verantwoording

Het voorstel is om de budgetten gerelateerd aan de Investeringsstrategie in de huidige begrotingsopzet te integreren, door een apart begrotingsprogramma ‘Investeringsstrategie’ aan de begroting toe te voegen (programma 11). Er is een aantal redenen waarom voor deze optie geopteerd wordt:

- 1) De bijzondere status en het integrale karakter van de investeringsstrategie wordt herkenbaar behouden in de begroting en verantwoording;
- 2) Het bijzondere karakter van de investeringsbudgetten en de prestaties in het kader van de investeringsstrategie wordt weergegeven, door de scheiding ten opzichte van de reguliere ‘going concern’ budgetten en prestaties;
- 3) De investeringsprojecten van de investeringsstrategie kunnen afzonderlijk worden gekoppeld aan productgroepen. Deze optie geeft helderheid en transparantie over de inzet van de middelen en biedt de mogelijkheid om de investeringsstrategie goed te monitoren;
- 4) Het betreft administratief-technisch de meest eenvoudige oplossing.

Op deze wijze kan verantwoording over de investeringen in het kader van de investeringsstrategie op de reguliere P&C-momenten plaatsvinden.

5 Communicatie

Benutten van kracht uit Brabant

De ambitie om tot de top van de kennis- en innovatieregio's van Europa te behoren, vraagt om een krachtenbundeling van publieke en private partners op regionaal en nationaal niveau. Dit hebben wij in de Agenda van Brabant verwoord: “Gezamenlijk optrekken is noodzakelijk. Enerzijds om voldoende massa en kracht te ontwikkelen voor externe promotie en profilering. Anderzijds omdat complexe maatschappelijke vraagstukken vrijwel nooit zelfstandig op te lossen zijn. Door het betrekken van partners kunnen de mogelijkheden en capaciteiten van Brabant optimaal worden benut”. Ook op de Statendag van 17 september jl. heeft u dit nog een keer bevestigd.

Betrokkenheid van partners

De provincie neemt het voortouw in de keuze van voorstellen voor een eerste tranche investeringen en betreft partners in de uitwerking van deze voorstellen. De provincie maakt de keuze voor een aantal investeringsvoorstellen die significant bijdragen aan de Agenda van Brabant en die op korte termijn kunnen worden gestart. Bij een aantal voorstellen zijn maatschappelijke partners reeds betrokken, zoals bijvoorbeeld BrabantStad Culturele Hoofdstad, Olympisch Plan Brabant en Energietransitie. Bij de uitwerking van de

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

investeringsvoorstellen betrekken wij onze partners op basis van hun specifieke kennis, ervaring en ontwikkelvermogen. Dit om zo sterk mogelijke allianties te kunnen vormen. Wij zijn nadrukkelijk op zoek naar nieuwe samenwerkingsarrangementen en uitvoeringsconstructies.

Communicatie met partners

Tot aan de besluitvorming van Provinciale Staten op 12 november 2010 communiceren wij aan onze partners over het proces van de totstandkoming van de investeringsstrategie. Wij benutten bestaande contacten en overleggen om de Agenda van Brabant inhoudelijk toe te lichten en het proces van de investeringsstrategie te schetsen. Wij geven aan dat de provincie nu de richting bepaalt van de investeringsstrategie en dat partners worden betrokken bij de concrete uitwerking van de investeringsvoorstellen. Per investeringsvoorstel wordt bepaald hoe onze partners worden betrokken, bijvoorbeeld via een ‘call for proposals’, publiek-private samenwerking, als co-investeerder, etc.

6 Investeringsvoorstellen eerste tranche**6.1 Inleiding**

Centraal staan de investeringsdomeinen zoals die zijn vastgesteld in de Agenda van Brabant. Deze domeinen zijn op te vatten als ‘effectvelden’ waarop we maximaal willen ‘scoren’. Ze vormen de routes die we moeten volgen om onze ambities te realiseren, c.q. onze doelstellingen te bereiken. Vanuit de inhoudelijke uitwerking van de investeringsstrategie hebben we gekeken naar kansen en mogelijkheden die zich voordoen. Voor een eerste tranche investeringen vinden wij het van belang in te spelen op kansrijke investeringsvoorstellen van voldoende omvang en kritische massa. Wij hebben vijf investeringsvoorstellen uitgewerkt die aansluiten bij het nieuwe profiel van de provincie, zoals aangegeven in de Agenda van Brabant.

Het voorstel voor een eerste tranche investeringen, bestaande uit vijf investeringsvoorstellen, is weergegeven in onderstaand schema. Daarbij is inzichtelijk gemaakt aan welke investeringsdomeinen, en de daarmee beoogde effecten, de voorstellen bijdragen. Het voorstel “Grootschalige cultuurhistorische complexen” bijvoorbeeld, draagt bij aan de identiteit van het voor Brabant zo kenmerkende mozaïek van stad en land. Kloosters, landgoederen en industriële complexen vormen immers de fysieke dragers van deze identiteit. Daarnaast zijn deze complexen vaak onderdeel van een waardevol landschappelijk ensemble, dat door revitalisering een kwaliteitsimpuls krijgt. Tot slot draagt de beoogde nieuwe bestemming (kenniseconomische functie) soms bij aan het versterken van het profiel van Brabant als kennis- en innovatieregio.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Het investeringsdomein 'De bereikbare regio' is niet uitgewerkt in een programma, maar in de vorm van een Mobiliteitsfonds, waaruit diverse mobiliteitsgerelateerde projecten zullen worden gefinancierd.

		Investeringsdomeinen				
		Kennis: duurzame innovatie en slimme ambachtelijkheid	Leefklimaat (topvoorzieningen)	De bereikbare regio	Brabants mozaïek	Natuur en landschap
Investeringsvoorstellen	Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid	X				
	BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018: De Kunst van het Samen Leven	X	X		X	
	Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur		X	X		
	Mobiliteitsfonds	X		X	X	
	Grootschalige cultuurhistorische complexen	X			X	X
	Landschappen van allure				X	X

6.2 Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid

Beschrijving voorstel

Met name binnen het investeringsdomein ‘Kennis: duurzame innovatie en slimme ambachtelijkheid’ is publiek innovatiebeleid – gericht op versterking van innovatie, creativiteit en Brabants ondernemerschap – van groot belang. Het stimuleren en ondersteunen van valorisatie van kennis is noodzakelijk om de ambitie van de provincie waar te kunnen maken. Campus- en clusterontwikkeling zijn daarbij belangrijke instrumenten. Een kansrijke ontwikkeling die wij in dit licht zien, is die van energietransitie. In Brabant doet zich momenteel een aantal kansen voor met betrekking tot innovatie, clustervorming en campusontwikkeling op het gebied van energie. Deze kansen willen wij graag aangrijpen in het licht van de investeringsstrategie. Met het programma ‘energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid’ willen wij duurzaamheid verknopen met economische kansen voor Brabant als kennis- en innovatieregio. Met name op het gebied *solar energy* en *biobased economy* doen zich concrete kansen voor.

Wij willen inzetten op de ontwikkeling van een sterk kennis- en innovatiecluster *solar energy*. De volgende investeringen hebben wij in beeld:

- het oprichten van een Eindhovense vestiging door ECN voor onderzoek naar *solar energy*;
- de oprichting van *Solliance*, een gezamenlijk onderzoekscluster op het gebied van productietechnologie voor dunne film zon met ECN, TU/e, TNO en het Holst Center;
- de komst van het Rijnhuizen instituut FOM als energie-instituut naar de Technische Universiteit Eindhoven.

De ontwikkeling van een sterk kennis- en innovatiecluster op het gebied van *biobased economy* is gericht op de fabricage en het gebruik van groene grondstoffen.

De investeringen geven een stevige impuls aan campus- en clusterontwikkeling op het gebied van solar- en energietechnologie en biobased economy. De kansen die zich nu voordoen hebben een stevig fundament vanwege het feit dat ze voortbouwen op de sterktes van Brabant.

Het verschil maken

De inzet op energietransitie als kans voor kennis en innovatie sluit aan bij de doelstelling van de Agenda van Brabant om tot de top van de Europese kennis- en innovatie regio's te (blijven) behoren. Onderzoek en innovatie zijn motoren van economische groei. Publieke *research & development (R&D)* investeringen ten behoeve van een gedeelde infrastructuur, faciliteiten en clusteropbouw zijn noodzakelijk. De investeringen sluiten aan bij de voor de Brabantse economie relevante en kansrijke terreinen, bij het provinciaal innovatiebeleid en bij het specifieke beleid van de regio. Voor zowel *solar* als *biobased* geldt dat de

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

kennisinfrastructuur in principe goed is, maar versnipperd. De investeringen geven een stevige impuls aan bundeling van onderzoeks- en innovatieactiviteiten, die nodig zijn om de internationale concurrentiepositie te verbeteren.

De komst van ECN, FOM en KIC zorgt voor een duurzame versterking van de kennisinfrastructuur, die leidt tot nieuwe innovaties binnen de duurzame energietechnologie. Daarmee hebben deze investeringen een structuurversterkend karakter. Door te investeren in gerenommeerde instituten, in kennisinfrastructuur en valorisatie, worden bovendien ook andere middelen naar de regio gehaald (o.a. Europese R&D-programma's). Het betreft een impuls aan publieke R&D in de regio. De initiatieven Solliance, FOM en KIC zijn onafhankelijk van elkaar tot stand gekomen, maar versterken elkaar wel degelijk: het FOM draagt bij aan brede kennis op het gebied van energieapplicatie en biedt werkgelegenheidsperspectieven voor energieonderzoekers in de regio. Het KIC richt zich op de toepassing van duurzame energie in de praktijk, met een focus op smart grids en gebouwde omgeving, en zal de toepassing van resultaten van Solliance kunnen bevorderen. In West-Brabant liggen, in samenwerking met Zeeland, unieke kansen om uit te groeien tot een toonaangevende regio op het gebied van biobased economy. Er zijn weinig regio's in de wereld waar procesindustrie en agrisector in combinatie met havens en logistieke kennis zo sterk geconcentreerd is en waar hoogwaardige kennis, onderwijs en topfaciliteiten binnen handbereik zijn.

Urgentie

Een beslissing over investeringen in energie is op korte termijn noodzakelijk. Op 26 november aanstaande zal een uitgewerkt Statenvoorstel aan de commissie EMG worden aangeboden; besluitvorming in uw Staten is dan voorzien voor 10 december aanstaande.

Uitvoering

De investeringen in energietransitie worden (voor de eerste tranche) niet door een externe partij of uitvoeringsorganisatie uitgevoerd.

Kwaliteitsborging

Reeds in de voorbereiding van dit investeringsprogramma is expertise ingeschakeld van concurrerende kennisinstellingen, waaronder TNO, TU/e, Holst Center en Philips. TNO, TU/e en Holst Center. Zij hebben onder andere het *business plan* van ECN inhoudelijk beoordeeld. Op basis hiervan is het Solliance programma tot stand gekomen. Daarnaast heeft technische beoordeling plaatsgevonden door experts (o.a. Philips Applied Technologies).

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Planning

Een uitgewerkt Statenvoorstel, inclusief financiële paragraaf, zal aan uw Staten worden aangeboden voor bespreking in de Statencommissie EMG op 26 november en besluitvorming in uw Staten op 10 december aanstaande.

6.3 BrabantStad Culturele Hoofdstad: De Kunst van het Samen Leven*Beschrijving voorstel*

De kwaliteit en de uitstraling van cultuur in brede zin versterken het imago, de aantrekkingskracht en de internationale concurrentiepositie van regio's en steden. Cultuur vormt daarom steeds meer een (omgevings)factor die de doorslag geeft in de (eind)afweging bij vestigingsbeslissingen van bedrijven en werknemers. Het belang van cultuur neemt onder meer toe doordat binnen Europa de harde vestigingsfactoren (bereikbaarheid, arbeidsmarkt en dergelijke) voor veel regio's grotendeels gelijk zijn. Tevens vormt cultuur een bezoeken voor recreanten en toeristen aan een regio. Vaak zijn dit processen waarin kenmerken als levendigheid, sfeer en erfgoed een "ongrijpbare" rol spelen.

In 2018 zal Nederland de culturele hoofdstad van Europa leveren. Deze competitie is een kans om Brabant te profileren; het is tevens een kans om cultuur nadrukkelijker te profileren en in te zetten als een onderscheidende kwaliteit van Brabant. Cultuur als aandrijfriem voor Brabant om in de concurrentiestrijd tussen kennisregio's op voorsprong te komen. Onder de noemer de 'Kunst van het Samenleven' wordt een 10-jarenprogramma ontwikkeld, waarbij cultuur als inspirator dient voor de verdere ontwikkeling van BrabantStad en Noord-Brabant. De wisselwerking steden-ommeland ('stadteland') vormt een drager voor dit programma.

Het verschil maken

Een sterke troef in de 'Kunst van het samenleven' is de noviteit dat het culturele hoofdstad-jaar een fase is in een programma van 10 jaar, waarvan de looptijd ook doorgaat na 2018 (het jaar als culturele hoofdstad). Zoals ook naar voren kwam op de statendag is het 'zijn' van culturele hoofdstad belangrijk, maar juist het 'worden' geeft de energie en dynamiek die een blijvende impact kan hebben op cultuur als onderscheidende kwaliteit van Noord-Brabant.

Het bijzondere ruimtelijk en bestuurlijk karakter van het traject (regionale stedelijke samenwerking, verbinding kwaliteiten stad en platteland en daarmee ook profilering van kwaliteiten en kansen op het platteland) vraagt om initiatief van een partij met overzicht, focus op kracht en kansen (ook in het niet-stedelijk gebied), de belangen van alle steden en Noord-Brabant als geheel, en gericht op het benutten van de kracht van de individuele steden voor de hele regio. De provincie kan als regisseur van het totale proces opereren, het tempo en de vaart erin brengen en houden, waar nodig keuzes 'afdwingen' en het

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

noodzakelijke *commitment* bij de betrokken partijen te bewerkstelligen. Daarnaast heeft de provincie ook een prikkelende rol.

Urgentie

In 2012 moet het bidbook, waarmee steden zich kunnen kandideren, gereed zijn. Een begroting dient uiteraard onderdeel uit te maken van het bidbook. De steden moeten, met het oog op een geloofwaardige financiële paragraaf in het bidbook, bij Voorjaarsnota 2011 hun financiële betrokkenheid bepalen. Daaraan voorafgaand is een besluit van de provincie voor een substantiële en perspectiefrijke prikkel van groot belang.

Uitvoering

Ten behoeve van de kunst van het samenleven is een programmabureau opgestart. Binnen de steden zijn cultuurmakelaars aan de slag die in de steden en de provincie netwerken verbinden en *bottom-up* projecten aanjagen. Alle projecten en inspanningen tot dusver hebben geleid tot een inhoudelijk 'koersdocument'. De financiële samenwerkingsconstructie met de steden moet nog worden uitgewerkt in een operationele tegenhanger van het (inhoudelijke) koersdocument.

De projecten binnen de 'Kunst van het samenleven' en het programmabureau moeten minstens tot 2018 perspectief hebben. Investerings van de provincie worden ingezet in (1) overkoepelende projecten en (2) als matching van gemeentelijke financiering van 'stadoverstijgende' projecten.

Kwaliteitsborging

In juli is de Koersnota 2018 Brabantstad besproken in uw commissies ZWC, EMG en BM. Naast brede steun zijn ook accenten gezet, zoals meer betrokkenheid van professionals en het creatieve en culturele veld. Juist het betrekken van het veld en professionals kan zorgen voor een verdere verdieping en verbinding met andere sectoren. Naast deze kwaliteitsborging willen wij een aantal deskundigen benaderen voor een adviseursrol. Gedurende het gehele proces (van de bidbook-fase, via de voorbereidingsfase naar het 'titeljaar') kunnen zij zowel GS als PS van advies voorzien of als klankbord dienen om de voorstellen te versterken.

Planning

Een uitgewerkt Statenvoorstel, inclusief financiële paragraaf, zal aan uw Staten worden aangeboden voor bespreking in de Statencommissies ZWC en EMG op 26 november en besluitvorming in uw Staten op 10 december.

6.4 Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur

Beschrijving voorstel

Om Brabant als kennisregio optimaal tot bloei te laten komen, is de leefomgeving van groot belang. Een goed leefklimaat hangt nauw samen met de kwaliteit van de sociale en culturele leefomgeving. Een goede sportieve en culturele infrastructuur zorgt – naast het bevorderen van maatschappelijke binding – voor een bruisende omgeving. Topvoorzieningen op het gebied van sport en cultuur zijn onderscheidende criteria die de internationale uitstraling en daarmee de concurrentiepositie van Brabant vergroten. Daarom zetten we naast BrabantStad Culturele hoofdstad ook in op het versterken van de sportinfrastructuur.

De voor de Brabantse economie belangrijke terreinen van techniek, life sciences en design, gekoppeld aan het sociale aspect van bewegen, maakt dat sporten een nieuwe kans is, juist voor Brabant. Het Olympisch plan is een katalysator voor de economische, sociale en ruimtelijke ontwikkeling van Brabant. Daarmee levert het een wezenlijke bijdrage aan de ambities van de Agenda van Brabant, waarbinnen een onderscheidend vestigings- en leefklimaat en een krachtige regionale identiteit centraal staan. Daarnaast bevordert sport de maatschappelijke binding, de volksgezondheid en is sport een belangrijke economische impuls voor Noord-Brabant.

Om een serieuze bijdrage te leveren aan het nationale Olympische Plan en de kandidatuur voor de Olympische Spelen en de Paralympics 2028 te ondersteunen, willen wij in 2016 in Noord-Brabant een sportklimaat op 'olympisch niveau'. In Brabant onderscheiden wij vijf kernsporten: paardrijden, hockey, voetbal, wielrennen en zwemmen. Optioneel aangevuld met de 'kanshebbers' atletiek en turnen. Wij stellen de volgende viersporenaanpak voor de kernsporten voor:

- Talentenontwikkeling: de provincie wil investeren in het ontwikkelen, binnenhalen en behouden van talenten. Talenten zorgen voor een bloeiende economie, cultuur en sportwereld en dragen bij aan de internationale uitstraling en positie van Brabant. Voor de genoemde kernsporten zorgdragen voor voldoende trainingscentra voor Brabantse talenten en het structureel ondersteunen van Olympisch Netwerk Brabant;
- Topsportevenementen: topsportevenementen voor de kernsporten naar Brabant halen;
- Topsportaccommodaties: het accommodatiebeleid krijgt invulling in nauwe afstemming met de partners van het BrabantStad-netwerk en Sportservice Noord-Brabant. Bij de realisering van topsportaccommodaties legt de provincie de nadruk op technologisch innovatieve kwaliteiten met gebruikmaking van het potentieel van de Brabantse kennisinstellingen. Brabantse sportvoorzieningen krijgen zo

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

een extra internationale uitstraling en aantrekkingskracht voor topsportevenementen. Hiervoor is noodzakelijk om vast te stellen of het aantal, type en spreiding van topsportaccommodaties Brabantbreed volstaat;

- Gehandicaptensport: gehandicaptensport vraagt om een gemeentegrensoverstijgende aanpak, de problematiek is immers gemeentegrensoverstijgend. Er is afstemming en samenwerking nodig tussen betrokken organisaties en gemeenten. Investeren in gehandicaptensport door de provincie zal zich voor een deel richten op fysieke accommodaties en voorzieningen, maar vooral ook op het bij elkaar brengen van partners en het aanjagen van investeringen van derden.

Net als bij BrabantStad Culturele Hoofdstad is ook bij het Olympisch Plan ‘de weg er naar toe’ minstens zo belangrijk als het daadwerkelijke evenement. Met het Olympisch Plan Brabant dragen wij bij aan nationale doelstellingen en werken wij gezamenlijk aan het realiseren van een Olympisch sportklimaat in Nederland. De Brabanders en Brabant als regio profiteren hiervan.

Het verschil maken

Met een keuze om te investeren in het versterken van de sportinfrastructuur, kiest Brabant voor sport als een krachtige stimulans voor een vitale en sociaal-economische veerkrachtige maatschappij.

De beoogde voorzieningen hebben een bovenlokaal karakter en gaan het draagvermogen van individuele gemeenten te boven. De provincie ziet voor zichzelf een regisserende en faciliterende rol die moet leiden tot een gedragen aanpak en een logische rol- en taakverdeling en krachtenbundeling tussen sport, bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen. Tevens is een provinciale investering een belangrijke katalysator voor het losmaken van investeringen door derden. Een zo maximaal mogelijk effect van de investeringen van topsportvoorzieningen in Brabant, vraagt om nauwe afstemming in keuzes die de steden maken. De provincie vervult hiervoor een coördinerende en stimulerende rol.

Het Olympisch Plan 2028 vraagt ook om landelijke afstemming. Deze vindt voor een belangrijk deel plaats in het IPO-overleg. Langs deze weg kan de provincie het onderscheidend profiel als gevolg van de gezamenlijke investeringen in Brabant behartigen en bewaken.

Urgentie

Gemeenten hebben laten weten bereid te zijn om (minimaal) een evenredig deel te willen investeren. Sommige staan nu al te springen om te starten met het realiseren van topsportevenementen- en accommodaties. Dit blijkt uit onder

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

andere uit de aanvragen voor topsportaccommodaties die al zijn ingediend en wachten op besluitvorming. Zonder provinciale bijdragen komen deze topsportaccommodaties echter niet tot stand.

Uitvoering

Invulling geven aan de ambities uit het Olympisch Plan 2028 is een gezamenlijke ambitie van de provincie in samenwerking met gemeenten en andere partijen. Daarvoor is nodig, dat er een gemeenschappelijk idee ontstaat over wat er Brabantbreed wel of niet nodig is en welke accenten we samen willen aanbrengen.

De financiële constructie die gekozen wordt, is sterk afhankelijk van de verdere invulling en overleg met steden en andere partners. Partners zijn in ieder geval de B5 gemeenten, kennisinstellingen, bedrijfsleven en de sportbonden. De wijze van financiering is onderwerp van nader onderzoek. Nagegaan wordt wat voor het programma de beste wijze van ondersteunen is (risicodragende participatie, subsidiëring, fondsvorming, e.d.).

Kwaliteitsborging

Wij willen voor het investeringsvoorstel ‘versterken sportinfrastructuur’ twee gezaghebbende deskundigen benaderen voor een adviseursrol voor – in eerste instantie- de periode tot en met 2016. Hierbij denken wij ook aan een Brabantse topsporter die mede als ambassadeur voor de Brabantse driesporenaanpak kan worden ingezet.

Planning

Een uitgewerkt Statenvoorstel, inclusief financiële paragraaf, zal aan uw Staten worden aangeboden voor bespreking in de Statencommissies EMG en ZWC op 26 november en besluitvorming in uw Staten op 10 december aanstaande.

6.5 Grootschalige cultuurhistorische complexen*Beschrijving voorstel*

Het bijzondere Brabantse mozaïek draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat in Brabant. Het fijnmazig mozaïek van stad en land is typerend voor Brabant. Deze unieke gebiedskwaliteit willen we behouden en verder ontwikkelen. Om de kenmerkende historisch bepaalde samenhang van stad en land in Brabant te versterken, willen wij inzetten op herbestemming en herontwikkeling van een aantal structuurbepalende identiteitsdragers, in het bijzonder grootschalige cultuurhistorische complexen (kloosters, industrieel erfgoed, landgoederen). Deze complexen willen wij zodanig inrichten dat zij een nieuwe economische functie vervullen, die aansluit bij onze ambitie als kennis- en innovatieregio. Hierbij wordt tevens een regionaal beeldverhaal neergezet, die de identiteit van Brabant als kennisregio versterkt. Daardoor kunnen bijvoorbeeld in 2018 (als BrabantStad Culturele Hoofdstad van Europa

is) de grote complexen in hun onderlinge samenhang als iconen van Brabant worden gepresenteerd. Verleden, heden en toekomst worden zodoende met elkaar verbonden en de complexen vertellen als identiteitsdragers de beeldverhalen van Brabant.

Voor de eerste tranche investeringen willen wij een visie en aanpak ontwikkelen. De toekomst van vrijkomende grootschalige complexen in stad en land vraagt om:

- het nader duiden van de invloed van de cultuurhistorische complexen op de identiteit van Brabant, zowel in historisch perspectief als met het oog op de toekomst;
- het bepalen van de rol van erfgoed in de ontwikkeling van Noord-Brabant;
- het nader duiden wat er met deze grootschalige complexen kan (economische functie); en
- het mobiliseren van partijen die een nieuwe toekomst aan erfgoed geven op een manier die bijdraagt aan de kenniseconomie en zodat 'ons verhaal van Brabant' doorgegeven wordt aan nieuwe generaties.

Het verschil maken

Het investeren in cultuurhistorische complexen is een unieke kans om meerdere doelen van de Agenda van Brabant op een vernieuwende wijze met elkaar te verknopen. Wanneer meerdere cultuurhistorische complexen een nieuwe bestemming krijgen in het licht van de kenniseconomie ontstaat op provinciale schaal een samenhangend netwerk van pleisterplaatsen voor kenniswerkers. Deze gerevitaliseerde complexen kunnen uitgroeien tot beeldbepalende *landmarks* van het eenentwintigste eeuwse Brabant: een mooie combinatie van traditie (erfgoed), met moderne technologie en innovatie, een *unique selling point* in de internationale vermarkting van de regio.

Urgentie

Functionieverlies van de grote complexen vraagt om nieuwe economische dragers. Op korte termijn voorzien wij dat een teveel aan complexen 'op de markt' komt. Wanneer dit proces niet gereguleerd en gedoseerd wordt, ontstaan problemen met betrekking tot een zorgvuldige herbestemming. Dit project vraagt om een eenmalige krachtige impuls, die in deze tijd niet door de markt kan worden opgebracht.

Uitvoering

Kern van de financiële betrokkenheid van de provincie is dat er niet, of zo min mogelijk, gesubsidieerd wordt. Bij voorkeur wordt via risicodragende participatie geïnvesteerd. De vorm of vormen hiervoor vragen om nadere uitwerking, maar de gedachte erachter is dat de overheid op korte termijn een investeringskrediet instelt en aanwendt om herbestemming op lucratieve

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

locaties op gang te brengen. Het rendement ervan zal vervolgens benut worden voor renovatie en/of herbestemming van grootschalige complexen op locaties die niet of minder ontwikkelingspotentie hebben.

De uitvoering kan worden ondergebracht bij het provinciaal ontwikkelbedrijf. Dit heeft ook als voordeel dat het ontwikkelrisico binnen het ontwikkelbedrijf kan vallen en alleen het voorcalculatorisch exploitatieverlies gefinancierd moet worden uit de Investeringsstrategie. Indien mocht blijken dat er sprake is van een structureel en continue aanbod aan te ontwikkelen locaties kan worden overwogen een ontwikkelingsmaatschappij conform de aanpak ruimte voor ruimte op te zetten. Gelet op de grote verschillen in aanpak per te ontwikkelen locatie ligt het meer voor de hand daarbij private partijen te zoeken per te ontwikkelen locatie en ook per locatie een Ontwikkel BV op te richten. In een separaat Statenvoorstel zullen wij u hierover nadere voorstellen doen.

Kwaliteitsborging

Voor de ontwikkeling en concretisering zullen wij externe deskundigen inschakelen voor advies.

Planning

Een uitgewerkt Statenvoorstel, inclusief financiële paragraaf, zal aan uw Staten worden aangeboden voor bespreking in de Statencommissie RM en ZWC op 26 november en besluitvorming in uw Staten op 10 december aanstaande.

6.6 Landschappen van allure*Beschrijving voorstel*

Identiteit van een regio is in de concurrentiestrijd tussen kennisregio's een sleutelbegrip. Regiospecifieke kenmerken zijn daarbij van groot belang. De intrinsieke natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten van de regio en de reeds aanwezige structuren, bouwwerken en cultuurlandschappen bieden Brabant die identiteit. Hiermee kunnen we ons als Brabant onderscheiden.³ In de provinciale landschappen Brabantse Wal, Het Groene Woud (inclusief Oostelijke langstraat A59) en de Maashorst komen deze kwaliteiten samen. Daarom willen wij inzetten op een versterking van deze landschappen. Deze inzet draagt bij aan een wervend vestigingsmilieu voor bedrijven en een hoogwaardige leefomgeving voor de kenniswerkers van de toekomst. De inzet heeft ook een grote toeristisch-recreatieve meerwaarde. Drie landschappen in beweging tussen innovatie en traditie: landschappen van allure. Het

³ Prof.ir. Dirk Sijmons (hoogleraar Environmental Design, TU Delft) bevestigde tijdens de Statendag over de investeringsstrategie dat in de concurrentie tussen kennisregio's omgevingskwaliteit een belangrijke rol speelt. Voorts gaf hij aan dat investeringen op de groene hoofdinfrastructuur van Brabant op lange termijn een hoge 'return on investment' hebben een groot maatschappelijk rendement voor de korte en lange termijn voor Brabant als kennis- en innovatieregio.

programma kenmerkt zich door investeringen die op korte en lange termijn doorwerken.

Met een integrale aanpak in deze landschappen als leidraad, is de doelstelling van het programma driedelig:

1. De basis van de landschappen versterken

De ecologische basis moet goed zijn om hoogwaardige landschappen te ontwikkelen. Die landschappen kunnen een wervend vestigingsmilieu voor het bedrijfsleven bieden. Een vestigingsmilieu dat ten grondslag aan een sterke (industriële) kennis- en innovatieregio. De basis dient ook duurzaam en toekomstbestendig te zijn, mede met het oog op de verwachte klimaatverandering. De provincie investeert daarom in herstel van bodem-watersystemen en versterking van natuur. Daarbij worden ook de cultuurhistorische structuren en elementen die bepalend zijn voor deze landschappen betrokken.

2. Investeren in ruimtelijke kwaliteit van de gebiedsopgaven

Het gaat hierbij om het investeren in het landschap (een ontwerp-opgave) bij de uitvoering van de integrale gebiedsopgaven. De provincie wil topkwaliteiten in deze landschappen tot stand brengen; nieuwe economische ontwikkelingen dragen sterk bij aan die topkwaliteiten. Kenmerkend voor deze landschappen zijn mooie en beeldende groenrode (bedrijven) en groengrijze (wegen) projecten. We koppelen ontwikkelingen aan behoud en herstel van water en natuur en waardevolle structuren en elementen op het gebied van landschap en cultuurhistorie. Overheid en bedrijfsleven investeren gezamenlijk in deze opgave.

3. Ontwikkeling van de (toeristische) economie

Hoogwaardige landschappen dragen bij aan economische ontwikkeling, Brabantbreed. De kwaliteit van deze landschappen bepaalt mede de economische aantrekkelijkheid van Brabant voor de innovatieve en technologische sector. In de landschappen zelf is de ontwikkeling van de plattelandseconomie en de recreatieve sector van belang. Hier is aandacht voor versterking vanuit het oogpunt van traditie, een ander sterk punt van Brabant. Vanuit voorgaand perspectief verkent de provincie samen met de drie regio's welke nieuwe economische dragers binnen de landschappen tot ontwikkeling kunnen komen. Het programma richt zich nadrukkelijker dan in het huidige beleid op het genereren van een toeristische impuls. Hiermee worden de 3 landschappen de groene 'eye-catcher' voor bezoekers aan onze provincie.

Het verschil maken

De genoemde landschappen zijn gelegen nabij de grote steden en/of kennisclusters, daar waar het bedrijfsleven zich in Brabant ontwikkelt.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Versterking van de landschappen draagt bij aan deze (stedelijke) ontwikkelingen. De landschappen vormen de contramal. De provincie kan in haar rol als gebiedsregisseur het verschil maken in deze drie landschappen. Dit door als provincie te investeren, te regisseren en te ontwikkelen. De gebieden zijn na afloop van deze investering vitaal én zelfvoorzienend.

De provincie geeft sturing op de ontwikkeling van omgevingskwaliteit van Noord-Brabant. Onze aanpak betreft een integrale gebiedsontwikkeling van deze gebieden. De regio krijgt vergaande uitvoeringsbevoegdheden op basis van harde afspraken over realisatie van provinciale doelstellingen. In de provinciale gebiedsontwikkelingen is het de opgave te komen tot een duurzame, toekomstgerichte gebiedsontwikkeling. Landschap en natuur (high green) worden in Brabant verbonden met het economisch en sociaal-cultureel domein (high tech en high touch). Investeren in “landschappen van allure” biedt kansen voor slimme combinaties tussen ecologie, economie en toerisme. Er ligt een sterke relatie met het voorstel voor Cultuurhistorische complexen.

Urgentie

Ondanks de forse (provinciale) inzet op natuur- en landschapsbeleid van de afgelopen jaren, is er nog altijd achteruitgang in biodiversiteit. Het ecologische en landschappelijke systeem in de regio blijft kwetsbaar, onder meer als gevolg van veranderend ruimtegebruik en de daaruit voortkomende milieudruk. Het versterken van de basis in de drie landschappen is urgent. De voor het Brabantse landschap karakteristieke afwisseling tussen stad en land, het zogenaamd ‘mozaïek’, staat onder druk door verstedelijking en intensivering. Vervlakking en vervlokking liggen continu op de loer. En dat terwijl het mozaïek essentieel is voor een aantrekkelijk leef-, woon- en vestigingsklimaat in Noord-Brabant.

Uitvoering

We stellen voor een programmatische aanpak af te sluiten voor meerdere jaren. Deels benutten wij het instrument van de regionale streekrekening (regionaal landschapsfonds), waarbij andere partijen worden uitgenodigd mee te investeren. Deels zal er gebruik worden gemaakt van het subsidie-instrument.

Kwaliteitsborging

Voor de ontwikkeling en concretisering zullen wij externe deskundigen vanuit landschap en het bedrijfsleven inschakelen voor deskundig advies.

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Planning

Een uitgewerkt Statenvoorstel, inclusief financiële paragraaf, zal aan uw Staten worden aangeboden voor bespreking in de Statencommissie RM op 26 november en besluitvorming in uw Staten op 10 december aanstaande.

6.7 De bereikbare regio*Beschrijving voorstel*

Voor het versterken van het sociaal-culturele, economische en ecologische vermogen van Brabant is bereikbaarheid van cruciaal belang. Het is een van de meest bepalende factoren achter een succesvolle regionale economie. De focus in dit investeringsdomein is erop gericht de (inter)nationale en interregionale (OV)bereikbaarheid van Brabant te optimaliseren. Deze staat voor de middellange termijn (tot 2028) onder druk, in het bijzonder in de stedelijke regio's. Vervoersstromen nemen toe en de belangrijkste corridors moeten een alsmaar toenemende (inter)nationale verkeersdrukte verwerken. Dit vraagt om gerichte investeringen in infrastructuur en knooppunt ontwikkeling. Daarbij staat niet alleen de auto centraal. De kracht van alle modaliteiten moet worden benut. Om langjarig een aantal cruciale infrastructuurprojecten te kunnen financieren is fondsvorming noodzakelijk. Met behulp van een mobiliteitsfonds kan een gericht impuls worden gegeven aan de bereikbaarheid van Brabant.

Het Mobiliteitsfonds is bestemd voor grote infrastructurele projecten waarbij sprake is van provinciaal belang en/of de provincie initiatiefnemer is. Wij denken hierbij aan de volgende richtingen:

- OV-netwerk BrabantStad: een goed openbaarvervoersysteem (spoor, HOV, knooppunten) is essentieel voor het functioneren van het 'daily urban system' van BrabantStad;
- Robuust wegennetwerk: Brabant ligt op het 'kruispunt' van de Randstad, Vlaamse Ruit en Ruhrgebied. Voor de (inter)nationale bereikbaarheid en voor de interne ontsluiting binnen BrabantStad is een betrouwbaar samenhangend wegennet nodig, bestaande uit rijkswegen, provinciale en de belangrijkste gemeentelijke wegen;
- Vaarwegen, havens en multimodale terminals: Brabant zet in op een modal shift in het goederenvervoer. De ontwikkeling van een netwerk van havens en multimodale knooppunten kan multimodaal goederenvervoer stimuleren en onnodige verplaatsingen over de weg voorkomen.

Het verschil maken

Bereikbaarheid is een essentiële voorwaarde voor het goed functioneren van Brabant als Europese kennis- en innovatieregio. Wij willen daarom investeren in mobiliteit om te komen tot een optimaal functionerend infrastructuurnetwerk (weg, spoor, water) voor personen- en goederenvervoer, een aanzienlijke verdichting en kwaliteitsverhoging van het grondgebruik nabij knooppunten,

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

het goed ontsluiten van economische toplocaties, verhoging van het draagvlak voor economische clustervorming en sociaal-culturele voorzieningen van formaat en het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid door onder meer het verminderen van uitstoot van gevaarlijke stoffen.

De verknoping van verstedelijking en mobiliteit in gebiedsopgaven (conform het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport - MIRT) past perfect bij de nieuwe rol en positie van de provincie als gebiedsautoriteit op het terrein van ruimte, economie en cultuur. De provinciale rollen van gebiedsautoriteit, opdrachtgever en systeemtoezichthouder krijgen invulling door te investeren, te regisseren en te ontwikkelen.

Urgentie

Hoewel de uitgangspunten voor Brabant op het terrein van bereikbaarheid gunstig zijn, blijft er werk aan de winkel, voordat aan de voorwaarden van een complete kennis- en innovatieregio is voldaan. Met name de bereikbaarheid van het stedelijk netwerk BrabantStad is een punt van zorg. De onlangs door het ministerie van V&W gepresenteerde multimodale Nationale Markt en Capaciteitsanalyse (NMCA, 2010) biedt een indicatief inzicht in de nationale bereikbaarheidsproblematiek op middellange (2020) en lange termijn (2028). In het stedelijk netwerk BrabantStad (waaronder Brainport Eindhoven) en op de as tussen Brabant en Arnhem-Nijmegen voorziet de NMCA problemen op de weg, alsmede in het binnenstedelijk OV van Breda, Eindhoven, Arnhem en Nijmegen. Men voorziet een toename van de mobiliteitsproblemen in Brabant, uitgaande van een aanhoudende economische groei op termijn.⁴

Uitvoering

Een cruciale vraag bij de investeringsstrategie, gekoppeld aan het Mobiliteitsfonds, is op welke manier investeringsvermogen van andere partners kan worden aangetrokken. Naast rijk, provincie en gemeenten gezamenlijk, wordt zeker ook gekeken naar private investeringsbronnen. Daarnaast zullen, waar mogelijk, nieuwe uitvoeringsconstructies worden beproefd. Een voorbeeld daarvan is DBFM (Design, Build, Finance, Maintain), waarvoor specifieke contracten worden afgesloten. In de lopende MIRT-verkenningen in Brabant wordt gezocht naar synergie in de samenstelling van een uitvoeringsprogramma; die samenhang moet bestendigd worden door ook in de bekostiging en financiering samenhang te brengen.

Kwaliteitsborging

Wij werken met verschillende externe partners aan de verbetering van de bereikbaarheid van Brabant, waaronder het Samenwerkingsverband Regio

⁴ Ministerie van Verkeer en Waterstaat, *Hoofdlijnen resultaten Nationale Markt- en Capaciteitsanalyse* (NMCA), Kamerstuk, 29 juni 2010

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Eindhoven, de vijf grote steden in Brabant, de Nederlandse Spoorwegen en ProRail. De projecten sluiten o.a. aan op de volgende (rijks)agenda's: Nota Ruimte en Nota Pieken in de Delta, Nota Mobiliteit, Brainport 2020 etc. Bij de ontwikkeling van plannen zijn verschillende externe deskundigen betrokken.

Planning

De investeringsstrategie inclusief het onderdeel 'De bereikbare regio' zal in aanvulling op de begroting, als programma 11 worden opgenomen. De nadere uitwerking van de infrastructuurprojecten heeft plaats in het Brabants MIT (Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport). Het Brabants MIT 2012-2016 zal besproken worden bij de begroting 2012.

11. Het voorstel

Wij stellen u voor te besluiten conform bijgaand ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteurs:

J. Janssen (073) 680 86 57 en A.G.P. van der Heijden (073) 680 83 78

Bijgevoegd treft u de volgende bijlagen aan:

1. Factsheet 'Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid';
2. Factsheet 'BrabantStad Culturele Hoofdstad: De kunst van het samen leven';
3. Factsheet 'Olympisch Plan Brabant: Versterking sportinfrastructuur';
4. Factsheet 'Grootschalige cultuurhistorische complexen';
5. Factsheet 'Landschappen van allure';
6. Factsheet 'Mobiliteitsfonds'.

Ontwerp-besluit 61/10 B

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 12 november 2010

Statencommissie : Commissie Bestuur en Middelen,
22 oktober 2010

Onderwerp

Agenda van Brabant: Kadervoorstel eerste tranche investeringsstrategie

's-Hertogenbosch

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten, d.d. 5 oktober 2010;
- gelet op de besluitvorming van Provinciale Staten over de Agenda van Brabant d.d. 11 juni jl;
- gelet op de overwegingen van Provinciale Staten tijdens de Statendag d.d. 17 september jl;

Datum

5 oktober 2010

DIS-nummer

1731471

Directie

Projectteam Agenda van
Brabant

Bijlage(n)

6 factsheets

besluiten:

1. het 'Afsprakenkader Investeringsstrategie' en de daarin opgenomen ijkpunten (paragraaf 3, pagina 6 t/m 9) vast te stellen;
2. een eerste tranche investeringen van in totaal € 300 miljoen vast te stellen;
3. deze eerste tranche investeringen in te zetten voor voorstellen op het gebied van: "energietransitie, innovatie en duurzaamheid", "BrabantStad Culturele Hoofdstad: de kunst van het samenleven", "Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur", "grootschalige cultuurhistorische complexen" en "landschappen van allure";
4. voor het investeringsdomein 'De bereikbare regio' uit te gaan van een investeringsvolume van maximaal € 750 miljoen. Tot dat bedrag bereikt is, zal vanaf 2012 € 50 miljoen op jaarbasis worden gereserveerd in een gecombineerd spaar- en financieringsfonds (Mobiliteitsfonds);
5. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen zo spoedig mogelijk uitwerkingen van deze investeringsvoorstellen ter besluitvorming voor te leggen, met inachtneming van in onderhavig voorstel opgenomen wijze van aanpak en uitvoering per investeringsprogramma.

's-Hertogenbosch, 12 november 2010

Provinciale Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de griffier